

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 31 stycznia 2024 r.

wniosku obrońcy K. P.

o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie

na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Zbigniewa Kapińskiego oraz sędziego Sądu Najwyższego Janusza Niczyporuka od udziału w sprawie II KB 27/23;

2. nie uwzględnić wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Wiesława Kozielowicza

UZASADNIENIE

Obrońca oskarżonego K. P. wystąpił z wnioskiem, któremu nadano bieg jako wnioskowi o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego: Zbigniewa Kapińskiego, Janusza Niczyporuka i Wiesława Kozielowicza od rozpoznania sprawy II KB 27/23 w przedmiocie stwierdzenia braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Małgorzatę Bednarek

Uzasadniając wniosek obrońca podniósł, że powołanie Zbigniewa Kapińskiego i Janusza Niczyporuka do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego nastąpiło w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym na podstawie nowelizacji z dnia 8 grudnia 2017 r., w odniesieniu do sędziego objętego wnioskiem, aktualizuje się wynikające z jego

wadliwego powołania domniemanie braku bezstronności, które w świetle poglądów prezentowanych w orzecznictwie Sądu Najwyższego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, oraz w piśmiennictwie, ma – zdaniem obrony – charakter niewzruszalny.

Z kolei w odniesieniu do sędziego Wiesława Kozielewicza jako okoliczność mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego obrońca wskazał fakt wyrażenia przez tego sędziego poglądu, co do podniesionego we wniosku o wyłączenie sędziów Zbigniewa Kapińskiego i Janusza Niczyporuka zarzutu nienależytej obsady sądu, opartego w szczególności na uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Pogląd ten został wyrażony w zgłoszonym zdaniu odrębnym, mającym kwestionować wymienioną uchwałę w całości i wskazywać, że udział w składzie sądu osoby powołanej na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) nie wyczerpuje przesłanek bezwzględnej przyczyny odwoławczej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i w art. 379 pkt 4 k.p.c. W tej sytuacji, zdaniem wnioskodawcy, uznać należy, iż podniesiony we wniosku zarzut nie zostanie uwzględniony, a sprawa nie zostanie rozpatrzona bezstronnie. **Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Powody uwzględnienia wniosku o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego: Zbigniewa Kapińskiego i Janusza Niczyporuka w tej sprawie są jednoznaczne.

Jest bezsporne, że sędziowie Sądu Najwyższego: Zbigniew Kapiński i Janusz Niczyporuk zostali powołani na stanowisko sędziów Sądu Najwyższego na podstawie postanowienia Prezydenta RP z dnia 20 września 2018 r. w wyniku rekomendacji wydanej przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie określonym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Przepis art. 41 § 1 k.p.k. jest jednym z elementów chroniących prawo strony do niezależnego i bezstronnego sądu, co oznacza, że musi być on wykładany w ten sposób, aby gwarantować stronie prawo do rozpoznania sprawy przez niezależny i

bezstronny sąd ustanowiony ustawą. W ramach kontroli tego prawa trzeba mieć na uwadze, czy rozpoznanie sprawy przez określonego sędziego będzie stanowiło o realizacji standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPC i art. 47 Karty Praw Podstawowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21). W sytuacji złożenia wniosku o wyłączenie jest oczywiste, że strona dostrzega wady w procedurze powołania na stanowisko sędziego SN Z. K. i sędziego SN J. N., które będą prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, gdyby w składzie rozstrzygającym sprawę zasiadał dany sędzia. Taka konkluzja wynika z przytoczonego przez wnioskodawcę wyroku ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (str. 7 wniosku) oraz innych przywołanych orzeczeń trybunałów europejskich. Stanowisko to jest trafne. Każdy polski sąd jest związany dokonaną przez ETPC wykładnią standardu z art. 6 ust. 1 EKPC (szerzej w tym zakresie np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 22 marca 2022 r., I KZP 13/21 oraz z dnia 15 września 2022 r., I KO 75/21), a to skutkuje przyjęciem, że orzekanie sędziego Sądu Najwyższego powołanego do Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze, wiąże się z istotnym i bardzo prawdopodobnym naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, ale także standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Stwierdzenie to jest tym bardziej uprawnione, gdy dostrzeże się, że EKPC w kolejnych swoich orzeczeniach przeciwko Polsce do takich samych wniosków doszedł na gruncie orzekania w Sądzie Najwyższym przez sędziów wadliwie powołanych do Izby Kontroli i Spraw Publicznych oraz Izby Cywilnej (wyroki ETPC w sprawie Dolińska-Ficek oraz Ozimek, a także Advance Pharma sp. z o.o.). Z tych powodów kierując się koniecznością zapewnienia stronie prawa do bezstronnego i niezależnego sądu ustanowionego ustawą (art. 6 ust. 1 EKPC), a także mając na uwadze konieczność wyeliminowania skutków w postaci ewentualnego żądania wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. oraz w celu ochrony Skarbu Państwa przed odpowiedzialnością odszkodowawczą, należało wyłączyć od rozpoznania przedmiotowej sprawy sędziów Sądu Najwyższego: Zbigniewa Kapińskiego i

Janusza Niczyporuka (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2022 r., II PUB 2/22 i z dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21).

Odnosząc się natomiast do wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego W. K. to wskazać należy, że okazał się niezasadny.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k., sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Zgodzić się trzeba z przytoczonym we wniosku poglądem zaprezentowanym w orzecnictwie Sądu Najwyższego, w myśl którego sytuacja taka zachodzi wówczas, gdy sędzia uzewnętrzniał swój pogląd na sprawę przed wydaniem orzeczenia i to zarówno w wypowiedzi na sali sądowej, jak i poza nią, czy też orzekając w sprawie w kwestii incydentalnej. Rzecz jednak w tym, że wniosek o wyłączenie nie odwołuje się do jakiegokolwiek wypowiedzi sędziego dotyczącej, także pośrednio, przydzielonej mu sprawy. Wnioskodawca nie wskazuje, aby SSN Wiesław Kozielowicz wyraził wcześniej swój pogląd zarówno na kwestię odpowiedzialności prawnej skazanego, jak i co do prawidłowości prowadzonego w jego sprawie postępowania.

W judykaturze Sądu Najwyższego panuje ugruntowane stanowisko, że złożenie przez sędziego zdania odrębnego, w którym przedstawił swoje zapatrywanie na kwestię stanowiącą abstrakcyjne, niezwiązane z konkretną sprawą, zagadnienie prawne przestawione do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, nie stanowi o wystąpieniu okoliczności mogącej wywołać uzasadnioną wątpliwość, co do jego bezstronności w każdej sprawie, w której zarzuty kasacji (bądź jak w przedmiotowej sprawie wniosku o wznowienie postępowania) dotyczyć będą problematyki ujętej w tym zagadnieniu (zob. postanowienie z 20 września 2022 r., IV KK 328/22). Gdyby podzielić punkt widzenia wnioskodawcy, to siłą rzeczy należałoby uznać, że w stosunku do każdego sędziego biorącego udział w podjęciu uchwały występuje okoliczność mogąca wywołać wątpliwość co do jego bezstronności. Każdy z nich bowiem zajął stanowisko w kwestii będącej przedmiotem uchwały - czy to składając zdanie odrębne, czy też ją aprobowując, bez zgłoszenia zastrzeżeń wyrażonych w formie *votum separatum*.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w sentencji.

[J.J.]

[at]